

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

БЕЗЕГА ВАСИЛЬ ВАСИЛЬОВИЧ

УДК 351.74:351.862.4

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ ЯК СУБ'ЄКТА СЕКТОРУ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ**

12.00.07 – адміністративне право і процес;
фінансове право; інформаційне право

**Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата
юридичних наук**

Київ – 2020

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Національній академії внутрішніх справ,
Міністерство внутрішніх справ України

Науковий керівник:

доктор юридичних наук, професор

Дрозд Олексій Юрійович,

Національна академія внутрішніх справ,

провідний науковий співробітник відділу організації наукової діяльності та захисту прав інтелектуальної власності

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук, професор,

заслужений діяч науки і техніки України

Безпалова Ольга Ігорівна,

Харківський національний університет внутрішніх справ,

завідувач кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3;

кандидат юридичних наук

Титко Анна Василівна,

Національна поліція України,

старший інспектор 1-го відділу (кримінального аналізу) 1-го управління (аналітичного) Департаменту кримінального аналізу

Захист відбудеться 21 грудня 2020 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.007.03 у Національній академії внутрішніх справ за адресою: 03035, м. Київ, пл. Солом'янська, 1

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національної академії внутрішніх справ за адресою: 03035, м. Київ, пл. Солом'янська, 1

Автореферат розісланий 19 листопада 2020 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

С.Г. Братель

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Однією з найважливіших складових державотворення, забезпечення національних інтересів майже в усіх сферах суспільного й державного життя є функціонування сектору безпеки й оборони. Саме він є передумовою захищеності життєво важливих інтересів держави, її суверенітету, територіальної цілісності й демократичного конституційного ладу, а також інтересів, прав і свобод людини та громадянина від реальних і потенційних загроз. Забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони чинним національним законодавством України покладається на значну кількість суб'єктів, які в сукупності становлять склад цього сектору. Кожен з таких суб'єктів відіграє специфічну роль, реалізуючи діяльність, спрямовану на успішне виконання завдань, які держава поставила перед вказаним сектором.

Одним з провідних суб'єктів сектору безпеки й оборони слід вважати Національну поліцію України, яка у своїй повсякденній діяльності виконує, порівняно з іншими суб'єктами, найбільшу кількість завдань щодо забезпечення громадської безпеки та порядку, підтримуючи стан захищеності національних інтересів, прав і свобод людини та громадянина від значної кількості загроз. Саме тому з'ясування сутності, складових і можливих шляхів удосконалення адміністративно-правових засад діяльності Національної поліції України як суб'єкта сектору безпеки й оборони має першочергове значення для ефективного виконання завдань, що ставить держава та українське суспільство перед усіма складовими цього сектору.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. Проблематика визначення адміністративно-правових засад діяльності суб'єктів сектору безпеки й оборони завжди становила науковий інтерес для вчених-адміністративістів. Окремим аспектам функціонування цього сектору присвячено низку праць, серед яких дисертації К. І. Долженка «Адміністративно-правове забезпечення інформаційної безпеки регіону» (2016), С. П. Пономарьова «Адміністративно-правове забезпечення діяльності сектору безпеки і оборони України» (2018), О. О. Панової «Забезпечення публічної безпеки в Україні: адміністративно-правовий аспект» (2018), Ю. Л. Калгушкіна «Адміністративно-правове забезпечення територіальної оборони України» (2019) та ін. Водночас у наведених працях правовий статус Національної поліції України як суб'єкта сектору безпеки й оборони досліджено фрагментарно, у межах висвітлення функціонування окремих складових вказаного сектору.

Аналіз наукових праць, присвячених вивченню окремих аспектів діяльності правоохоронних органів як суб'єктів сектору безпеки й оборони, зокрема Національної поліції України, а також законодавчих новел у сфері функціонування вказаного сектору засвідчують складність і багатоаспектність окреслених питань, які потребують ґрунтовного опрацювання як на теоретичному, так і на правозастосовному рівнях. Зазначене вище підтверджує

актуальність дослідження адміністративно-правових засад діяльності Національної поліції України як суб'єкта сектору безпеки й оборони.

Підґрунтям дисертаційного дослідження стали праці таких учених, як В. В. Аброськін, О. М. Бандурка, О. В. Батраченко, О. І. Безпалова, Р. Г. Беляков, Ю. З. Біла-Тюріна, С. Г. Братель, А. В. Галюк, Є. А. Гетьман, С. М. Гусаров, О. В. Джафарова, К. І. Долженко, А. В. Долинний, О. Ю. Дрозд, О. М. Дручек, С. Ю. Жила, М. В. Завальний, В. О. Іванцов, Ю. Л. Калгушкін, В. Ю. Кікінчук, Т. О. Коломоєць, Л. І. Миськів, О. М. Музичук, А. В. Носач, О. А. Падалка, О. О. Панова, Б. А. Підгорний, О. В. Поклад, С. П. Пономарьов, А. В. Потопальський, В. Б. Пчелін, С. А. Резанов, О. Ю. Салманова, С. В. Сенік, В. С. Селюков, В. В. Сокурєнко, А. В. Титко, С. О. Шатрава, Д. В. Швець, О. С. Юнін та ін. Не применшуючи здобутки цих фахівців, варто зауважити, що в більшості наукових праць питання, пов'язані з діяльністю Національної поліції України як суб'єкта сектору безпеки й оборони, висвітлено фрагментарно. Нагальність вивчення вказаного питання підтверджує також постійне оновлення законодавства, що визначає правові засади в цій сфері.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дослідження виконано відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», затвердженої Указом Президента України від 12 січня 2015 р. № 5; Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 листопада 2017 р. № 1023-р; Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 11 червня 2020 р. № 454; Стратегічного плану розвитку Національної академії внутрішніх справ на 2018–2024 рр., затвердженого рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 27 лютого 2018 р.; напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2016–2020 рр. Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Національної академії внутрішніх справ 29 жовтня 2015 р. (протокол № 20).

Мета і задачі дослідження. *Мета* роботи полягає в тому, щоб за допомогою сучасних методів наукового пізнання, на підставі досягнень науки адміністративного та інших галузей права, аналізу наукових поглядів учених і норм законодавства України, узагальнень правозастосовної діяльності визначити сутність адміністративно-правових засад діяльності Національної поліції України як суб'єкта сектору безпеки й оборони, а також сформулювати пропозиції та рекомендації щодо підвищення її ефективності. Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких *задач*:

- схарактеризувати сектор безпеки й оборони як об'єкт адміністративно-правового регулювання;
- встановити місце Національної поліції в системі суб'єктів сектору безпеки й оборони;
- з'ясувати завдання та принципи діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони;

- розглянути правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони;
- сформулювати поняття та визначити структуру адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони;
- проаналізувати пріоритетні напрями забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони органами та підрозділами Національної поліції;
- дослідити адміністративно-правові інструменти діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони;
- визначити поняття, з'ясувати види та форми взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони;
- висвітлити сутність поняття громадського контролю за діяльністю Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони та з'ясувати його процедури;
- запропонувати можливі шляхи розвитку адміністративного законодавства в частині вдосконалення діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають під час діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони.

Предметом дослідження є адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки та оборони.

Методи дослідження. Методологічним підґрунтям дисертації є сукупність загальнонаукових і спеціальних методів наукового дослідження. Використання *гносеологічного методу* дозволило визнати сутність сектору безпеки й оборони як об'єкта адміністративно-правового регулювання (підрозділ 1.1). *Логіко-семантичний і формально-логічний методи* використано з метою вдосконалення понятійного апарату шляхом визначення понять «завдання діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони», «принципи діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони» (підрозділ 1.3), «правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони» (підрозділ 1.4), «адміністративно-правовий статус Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони» (підрозділ 2.1), «адміністративно-правові інструменти діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони» (підрозділ 2.3), «взаємодія Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони» (підрозділ 2.4), «громадський контроль за діяльністю Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони» (підрозділ 3.1). *Порівняльно-правовий метод* використано під час реалізації всіх завдань дослідження (розділи 1–3). *Системно-структурний метод* уможливив встановлення місця Національної поліції в системі суб'єктів сектору безпеки й оборони (підрозділ 1.2), а також визначення структури адміністративно-правового статусу цього органу (підрозділ 2.1). *Методи групування, класифікації та аналітичний метод* застосовано в межах визначення основних напрямів забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони органами та підрозділами Національної поліції (підрозділ 2.2); встановлення видів і форм

взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони (підрозділ 2.4); характеристики процедур здійснення громадського контролю за діяльністю Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони (підрозділ 3.1). Використання *методу прогнозування* дало змогу окреслити можливі шляхи розвитку адміністративного законодавства в частині вдосконалення діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони (підрозділ 2.3).

Емпіричну базу дослідження становлять систематизовані дані державної і відомчої статистичної звітності за 2015–2019 роки в секторі безпеки та оборони; офіційні звіти, інформаційні листи й аналітичні довідки МВС та Національної поліції України.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є однією з перших спроб комплексно, на підставі аналізу наявних здобутків учених і норм чинного законодавства, а також з використанням сучасних методів пізнання встановити сутність, зміст та особливості адміністративно-правових засад діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків, основні з них такі:

уперше:

– аргументовано, що ключове значення Національної поліції України як елементу сектору безпеки й оборони пов'язане з її компетентністю в забезпеченні безпеки громадян і суспільства, здатністю протистояти злочинності, забезпечувати прозорі та якісні сервіси для суспільства;

– проаналізовано окремі напрями забезпечення сектору безпеки й оборони органами та підрозділами Національної поліції, серед яких протидія організованим злочинності та корупції, тероризму, незаконній міграції та торгівлі людьми, наркоманії, алкоголізму й дитячій безпритульності, а також забезпечення територіальної безпеки;

– виокремлено форми взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони, а саме: загальна взаємодія (взаємодія Національної поліції України, Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій та Державної міграційної служби України, яка спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ України, тобто внутрішньосистемна); спеціальна взаємодія (передбачає взаємодію в межах складових сектору безпеки й оборони України, тобто зовнішньосистемна); особлива взаємодія (налагодження належної взаємодії Національної поліції із сектором безпеки й оборони в особливий період);

удосконалено:

– понятійно-категоріальний апарат дослідження шляхом тлумачення таких понять, як «адміністративно-правове регулювання сектору безпеки й оборони», «принципи діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони», «правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони», «адміністративно-правовий статус

Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони», «структура адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони», «забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони органами та підрозділами Національної поліції», «напрями забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони органами та підрозділами Національної поліції», «адміністративно-правові форми діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони», «нормативно-правовий акт органів і підрозділів Національної поліції в межах сектору безпеки й оборони», «інші юридично значущі дії як інструменти діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони», «адміністративно-правові інструменти діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони», «взаємодія Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони», «громадський контроль за діяльністю Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони»;

– положення стосовно того, що виконання завдань Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони (охорона суверенітету, територіальної цілісності та конституційного ладу держави, гарантування безпеки й захист прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства та держави загалом; створення умов для відновлення порушених прав; боротьба зі злочинністю та цілеспрямований розвиток системи правоохоронних органів) має відбуватися на підставі та відповідно до принципів цієї діяльності (верховенство права; законність; дотримання прав і свобод людини; повага до гідності; підзвітність і прозорість у роботі; політична нейтральність і деполітизація; тісна співпраця з населенням та місцевими громадами; безперервність);

– твердження, згідно з яким повноваження Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони можуть бути такими, що мають загальний характер, тобто спрямовані на захист національних інтересів України від внутрішніх і зовнішніх загроз, а також спеціальними, реалізація яких безпосередньо пов'язана з попередженням загроз національній безпеці;

– характеристику такого інструмента діяльності Національної поліції у сфері безпеки й оборони, як адміністративний договір, що є додатковою гарантією, покликаною унеможливити протиправні дії та недотримання норм законодавства іншою стороною задля досягнення правопорядку та ефективного функціонування сектору безпеки й оборони;

– наукові положення про окремі форми взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони України: видання управлінських актів; здійснення юридично значущих управлінських дій; укладання адміністративно-правових договорів; проведення матеріально-технічних операцій; здійснення організаційних заходів наукового, методичного, аналітичного, інформаційного характеру тощо;

– характеристику окремих процедур громадського контролю за діяльністю Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони: безпосереднє звернення окремих громадян або їх об'єднань; звернення громадян або їх об'єднань до місцевих депутатів або Уповноваженого

Верховної Ради України з прав людини; участь у розробленні нормативно-правових актів; здійснення досліджень; проведення громадської експертизи проектів відповідних актів; участь в обговоренні питань діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони; висвітлення інформації через засоби масової інформації;

дістало подальший розвиток:

– положення про те, що правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони набули об'єктивації в численних нормативно-правових актах, що завдяки ієрархічним зв'язкам становлять систему, яку можна представити таким чином: Конституція України, чинні міжнародні договори України, базові та спеціальні закони, кодифіковані акти, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, акти Міністерства внутрішніх справ і Національної поліції України;

– аргументація позиції стосовно того, що призначенням правових засад діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони є наявність максимально деталізованого спектру завдань, функцій і повноважень, покликаних зменшити ризик зловживання дискреційними повноваженнями з боку правоохоронців, а отже, мінімізувати ризик порушення закону;

– положення про структуру адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони, що представлена: 1) компетенцією і повноваженнями (права й обов'язки); 2) завданнями, функціями та принципами діяльності; 3) відповідальністю, правовими й соціальними гарантіями діяльності;

– обґрунтування доцільності внесення змін у законодавство, що регламентує діяльність Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони: доповнити ч. 2 ст. 10 Закону України «Про Національну безпеку України» пунктом 5; доповнити Закон України «Про Національну безпеку України» ст. 18-1; доповнити ст. 24 Закону України «Про Національну поліцію» частиною 2; з тексту Закону України «Про національну безпеку України» виключити положення, що дублюють приписи Закону України «Про Національну поліцію»; викласти в новій редакції ч. 1 ст. 10 Закону України «Про національну безпеку України».

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації висновки та пропозиції впроваджено та використовуються в:

– *науково-дослідній роботі* – для подальших досліджень, присвячених адміністративно-правовим засадам діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони (акт Національної академії внутрішніх справ від 25 червня 2020 р.);

– *правотворчій сфері* – під час внесення змін і доповнень до чинних законодавчих та підзаконних актів, що регулюють питання діяльності Національної поліції як суб'єкта безпеки й оборони (акт Інституту законодавства Верховної Ради України від 16 травня 2019 р. № 22/648-1-15);

– *правозастосовній діяльності* – з метою підвищення ефективності здійснення діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони;

– *освітньому процесі* – під час підготовки навчальних матеріалів і викладання навчальних дисциплін «Адміністративне право і процес», «Адміністративне судочинство», «Адміністративна реформа в Україні», «Адміністративне право», «Адміністративно-деліктне право та процес», «Актуальні проблеми адміністративного права і процесу», «Аналітичне забезпечення професійної діяльності», «Публічне адміністрування», а також під час підготовки відповідних підручників, навчальних посібників, конспектів лекцій (акт Національної академії внутрішніх справ від 24 червня 2020 р.).

Апробація результатів дисертації. Підсумки розроблення проблеми загалом, окремих її аспектів, одержані узагальнення та висновки оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях «Сучасне державотворення та правотворення: питання теорії та практики» (м. Одеса, 9–10 грудня 2016 р.), «Актуальні питання розвитку та взаємодії публічного та приватного права» (м. Львів, 17–18 березня 2017 р.), «Право як ефективний суспільний регулятор» (м. Львів, 14–15 лютого 2020 р.), «Актуальні питання та проблеми правового регулювання суспільних відносин» (м. Дніпро, 6–7 березня 2020 р.).

Публікації. Основні положення та висновки, що сформульовані в дисертації, відображено в дев'яти наукових публікаціях, серед яких чотири статті – у наукових фахових виданнях, визначених МОН України як фахові з юридичних наук, одна – в іноземному юридичному виданні (Словацька Республіка), чотири тези доповідей, які оприлюднено на науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, що містять десять підрозділів, висновків, списку використаних джерел (390 найменувань на 36 сторінках) і шести додатків на 53 сторінках. Повний обсяг дисертації становить 311 сторінок, з них загальний обсяг тексту – 210 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано вибір теми дисертаційного дослідження, окреслено його зв'язок з науковими програмами, визначено мету й завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, наведено дані щодо апробації результатів дослідження, структури й обсягу дисертації.

Розділ 1 «Загальна характеристика діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони» складається з чотирьох підрозділів.

У *підрозділі 1.1 «Сектор безпеки й оборони як об'єкт адміністративно-правового регулювання»* досліджено наукові підходи до розуміння змісту категорій «правове регулювання», «сектор безпеки й оборони», «об'єкт правового регулювання». На підставі аналізу змістових складових цих понять

надано авторське визначення адміністративно-правового регулювання сектору безпеки й оборони. Завдяки встановленню сутності зазначеної категорії розкрито особливості сектору безпеки й оборони як об'єкта адміністративно-правового регулювання.

Доведено, що вказаний сектор є складним об'єктом адміністративно-правового регулювання в системі державного управління, оскільки передбачає складну процедуру, до якої залучені різні за будовою та специфікою діяльності організаційні елементи, що мають свої органи управління, спільно реалізують цілі й завдання та діють на підставі певних правил і процедур, визначених нормами адміністративного права.

У підрозділі 1.2 «Місце Національної поліції в системі суб'єктів сектору безпеки й оборони» наголошено на тому, що передумовою створення належної системи забезпечення державної безпеки й оборони, з'ясування ролі та місця Національної поліції України в цій сфері є засновані на наукових концепціях підходи до реформування сектору безпеки й оборони загалом. Розкрито тлумачення таких понять, як «система», «система суб'єктів забезпечення національної безпеки». Проаналізовано наукові підходи до визначення адміністративно-правового статусу органів Національної поліції України. Встановлено, що в нормативно-правових актах, які визначають окремі складові функціонування сектору безпеки й оборони, вказано різні суб'єкти цього сектору.

Аргументовано положення, згідно з яким система сектору безпеки й оборони є досить складною сукупністю елементів, кожен з яких є відокремленим і відносно самостійним, причому вказані елементи утворюють певну цілісність, яка забезпечує розвиток і захищеність життєво важливих інтересів людини та громадянина, суспільства й держави від внутрішніх і зовнішніх загроз. Уточнено складові сектору безпеки й оборони та визначено роль і значення окремих з них. Зауважено, що з-поміж цих елементів ключовим є Національна поліція, що зумовлено компетентністю вказаного органу з найважливіших аспектів функціонування сектору безпеки й оборони. Констатовано, що Національна поліція посідає чільне місце в системі суб'єктів сектору безпеки й оборони. Діяльність цього суб'єкта є динамічною, оскільки він діє в межах реформування всього сектору безпеки й оборони, зокрема слугує основним суб'єктом реформ Міністерства внутрішніх справ України.

У підрозділі 1.3 «Завдання та принципи діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони» встановлено, що завдання та принципи є одним з найважливіших елементів діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони. Обґрунтовано, що реалізація загальних завдань Національної поліції безпосередньо впливає на функціонування вказаного сектору.

Наведено авторське визначення принципів діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони. Проаналізовано сутність таких принципів: верховенство права; законність; дотримання прав і свобод людини;

повага до гідності; підзвітність і прозорість у роботі; політична нейтральність і деполітизація; тісна співпраця з населенням та місцевими громадами; безперервність. Наголошено, що реалізація завдань Національної поліції України як суб'єкта сектору безпеки й оборони має відбуватись у чіткій відповідності до зазначених принципів її діяльності.

У підрозділі 1.4 «Правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони» встановлено, що для визначення поняття «засади» в науковій літературі застосовують низку категорій, які характеризують це поняття, – «правові», «організаційно-правові». Причому вчені-правознавці пропонують широкий спектр тлумачень відповідних засад. На підставі аналізу цих позицій наведено авторське бачення сутності правових засад діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони.

З'ясовано, що якісне виконання завдань Національною поліцією як суб'єктом сектору безпеки й оборони безпосередньо залежить від наявності чіткого правового регулювання цієї діяльності за допомогою законів та інших нормативно-правових актів. Здійснено класифікацію правових засад діяльності Національної поліції в зазначеному контексті та проведено аналіз окремих з них. На підставі результатів аналізу правових засад діяльності вказаного суб'єкта сектору безпеки й оборони констатовано доцільність системного вдосконалення законодавства, що регламентує суспільні відносини у сфері національної безпеки.

Розділ 2 «Організація діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони» складається з чотирьох підрозділів.

У підрозділі 2.1 «Поняття та структура адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони» встановлено, що дослідження місця Національної поліції в системі суб'єктів сектору безпеки й оборони передбачає визначення структури її адміністративно-правового статусу. Задля цього проаналізовано підходи вчених-правознавців щодо розуміння сутності категорій «структура», «правовий статус», «адміністративно-правовий статус», що дозволило сформулювати власне розуміння поняття «адміністративно-правовий статус Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони».

Здійснено аналіз підходів до визначення структури адміністративно-правового статусу державного органу, на підставі чого сформульовано авторське бачення змісту цієї дефініції, що слугувало підґрунтям для встановлення сутності адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони. Встановлено складові вказаного адміністративно-правового статусу та здійснено детальний аналіз кожної з них. Основними змістовими елементами адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони визнано її компетенцію та повноваження.

З'ясовано, що повноваження Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони можуть бути такими, що мають загальний характер, тобто спрямовані на захист національних інтересів України від внутрішніх і

зовнішніх загроз, а також спеціальними, реалізація яких безпосередньо пов'язана з попередженням загроз національній безпеці.

У підрозділі 2.2 *«Основні напрями забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони органами та підрозділами Національної поліції»* встановлено, що діяльність Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони суттєво впливає на забезпечення національної безпеки загалом і здійснюється за декількома напрямками. Здійснено додатковий аналіз категорій «забезпечення» та «напрями». Визначено сутність поняття «забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони органами та підрозділами Національної поліції». На основі аналізу позицій учених-правознавців, положень національного законодавства, а також окремих аспектів правозастосовної практики визначено сутність напрямів забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони органами та підрозділами Національної поліції.

Доведено, що передумовою виокремлення ключових напрямів забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони органами та підрозділами поліції є чітке розуміння всього переліку суб'єктів цього сектору, а отже, їхніх функцій. Встановлено, що сфера боротьби з організованою злочинністю та протидія корупції є одним з головних елементів національної безпеки, функціонування якої забезпечує поліція. Окремим напрямом забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони органами та підрозділами Національної поліції визнано боротьбу з тероризмом і забезпечення територіальної безпеки. Зауважено, що, крім основних напрямів, можна виділити додаткові, які є не менш важливими, адже слугують підґрунтям для більш вагомих загроз національній безпеці.

У підрозділі 2.3 *«Адміністративно-правові інструменти діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони»* здійснено аналіз категорій «інструмент» та «правовий інструмент», на підставі чого обґрунтовано позицію щодо доречності вживання останньої з названих категорій стосовно діяльності відповідних державних органів. З'ясовано співвідношення правових інструментів із формами державного управління. Обґрунтовано, що у визначеннях понять «правова форма», «форма державного управління», «адміністративно-правова форма» замість категорії «форма» доцільно вживати термін «інструмент».

Запропоновано авторське бачення сутності адміністративно-правових інструментів діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони. До таких інструментів віднесено: видання нормативних та індивідуальних правових актів з питань забезпечення сектору безпеки й оборони; укладання адміністративно-правових договорів з питань сектору безпеки та оборони; учинення інших юридично значущих дій (створення актів-планів та актів-дій).

У підрозділі 2.4 *«Поняття, види та форми взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони»* з'ясовано, що взаємодію Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони України в

положеннях чинного національного законодавства детально не регламентовано. Взаємодію суб'єктів сектору безпеки й оборони визначено як цілеспрямовану, узгоджену за часом і тривалістю дій спільну діяльність визначених Законом України «Про національну безпеку України» державних органів, що мають на меті виконання спільних завдань із забезпечення національної безпеки. На підставі наведеного визначення, а також аналізу окремих аспектів діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони сформульовано авторське бачення сутності взаємодії цього органу з іншими суб'єктами вказаного сектору.

Встановлено, що оскільки нормативно-правова база не врегульовує всіх можливих питань, які виникають під час взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони, для якісного управління цією діяльністю вагоме значення має визначення її видів і форм. Класифікація видів взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони дозволяє схарактеризувати власне процес спільної діяльності, а встановлення специфіки форм такої взаємодії допомагає визначити її зміст та очікуваний результат. Сформульовано висновок стосовно того, що подальшому розвитку взаємодії Національної поліції України з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони сприятиме розбудова відповідної нормативно-правової бази.

Розділ 3 «Шляхи вдосконалення діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони» складається з двох підрозділів.

У підрозділі 3.1 *«Поняття та процедури здійснення громадського контролю за діяльністю Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони»* наголошено на тому, що з огляду на виконувані Національною поліцією завдання як суб'єкта сектору безпеки й оборони, за її повсякденною діяльністю необхідно здійснювати постійний контроль з боку компетентних осіб, серед яких чільне місце належить громадськості. Здійснено аналіз позицій учених-правознавців, фахової літератури, а також приписів національного законодавства щодо розуміння сутності категорій «контроль» і «громадський контроль», на підставі чого встановлено, що контроль здебільшого ототожнюють з діяльністю щодо перевірки певних об'єктів, явищ, речей тощо. У загальному значенні сутність контролю запропоновано визначати як урегульовану законодавством діяльність уповноважених суб'єктів, спрямовану на спостереження, виявлення та фіксацію недоліків у роботі підконтрольних об'єктів, попередження та недопущення порушення режиму законності.

Наведено та проаналізовано основні критерії, що відрізняють громадський контроль від схожих за своєю суттю напрямів діяльності. Обґрунтовано положення, згідно з яким категорія «громадський» вказує на суб'єкт здійснення контролю – громадськість, що слугує головним критерієм відмежування цього різновиду контрольної діяльності від інших видів контролю. Сформульовано авторське бачення сутності громадського контролю за діяльністю Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони. Обґрунтовано, що громадський контроль за діяльністю Національної поліції як

суб'єкта сектору безпеки та оборони громадськість здійснює за напрямками, що реалізуються в межах відповідних процедур.

У підрозділі 3.2 «Розвиток адміністративного законодавства в частині вдосконалення діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони» констатовано, що діяльність Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони здійснюється виключно в межах, визначених чинним національним законодавством, більшу частину якого становлять норми адміністративного права, тобто адміністративного законодавства. Проаналізовано підходи вчених-правознавців до розуміння сутності категорії «адміністративне законодавство». Визначено, що з огляду на специфіку адміністративного права, зокрема адміністративно-правових норм, до складу адміністративного законодавства, у тому числі того, яке слугує правовим підґрунтям діяльності Національної поліції України як суб'єкта сектору безпеки й оборони, можна віднести значну кількість нормативно-правових актів – від Конституції України та чинних міжнародних договорів до численних підзаконних нормативно-правових актів.

Аргументовано твердження про те, що в контексті вдосконалення діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони потребують удосконалення нормативно-правові акти адміністративного законодавства, положення яких як регламентують організаційно-правові засади функціонування вказаного сектору загалом, так і визначають адміністративно-правовий статус Національної поліції зокрема. У результаті проведеного комплексного аналізу вказаних приписів адміністративного законодавства запропоновано внести зміни до законів України «Про національну безпеку України» та «Національну поліцію» в частині вдосконалення адміністративно-правового статусу Національної поліції, а також окремих напрямів її діяльності як суб'єкта сектору безпеки й оборони.

ВИСНОВКИ

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні сутності й особливостей адміністративно-правових засад діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки та оборони, а також у визначенні шляхів удосконалення адміністративного законодавства, норми якого регулюють правовідносини в досліджуваній сфері суспільних відносин. У результаті дослідження сформульовано низку нових теоретичних і практичних положень, основні з них такі:

1. Встановлено, що сектор безпеки й оборони можна розглядати як структурне об'єднання, що має об'єкт, суб'єкти, об'єктивну складову, тобто межі (сфери) сектору безпеки, та суб'єктивну сторону (загрози), яке повинно охоплювати всі ланки життєдіяльності людини та мати на меті забезпечення воєнної безпеки, оборони держави й основних її ресурсів для захисту національних інтересів. Адміністративно-правовим регулюванням сектору

безпеки й оборони визнано сукупність визначених нормами адміністративного права інструментів і засобів, які використовуються для забезпечення ефективного регулювання правовідносин у досліджуваній сфері. Обґрунтовано, що сектор безпеки й оборони є складним об'єктом адміністративно-правового регулювання в системі державного управління, оскільки передбачає складну процедуру, до якої залучені різні за будовою та специфікою діяльності організаційні елементи, що мають свої органи управління, спільно реалізують цілі й завдання та діють на підставі певних правил і процедур, визначених нормами адміністративного права.

2. Визначено, що суб'єктами сектору безпеки й оборони є: Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Державна спеціальна служба транспорту, Міністерство внутрішніх справ України, Національна гвардія України, Національна поліція України, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Служба безпеки України, Управління державної охорони України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, розвідувальні органи України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику, а також інші державні органи й органи місцевого самоврядування, які здійснюють свої функції із забезпечення національної безпеки у взаємодії з органами, які входять до складу сектору безпеки й оборони. З'ясовано, що нині, попри виняткову складність соціально-політичної, економічної і криміногенної ситуації, діяльність Національної поліції слід розглядати як один з основних та ефективних інструментів державної політики у сфері функціонування сектору безпеки й оборони, особливо внутрішньої безпеки держави, що обумовлює й характеризує її місце серед інших суб'єктів цих суспільних відносин.

3. Обґрунтовано, що органи Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони виконують загальні та спеціальні завдання, які структуровано на такі різновиди: 1) захисного спрямування (захист державного суверенітету, конституційного ладу, територіальної цілісності, економічного, науково-технічного й оборонного потенціалу, законних інтересів держави та прав громадян від розвідувально-підривної діяльності іноземних спеціальних служб, посягань з боку окремих організацій, груп та осіб); 2) правоохоронного спрямування (охорона державної таємниці, попередження, виявлення, припинення та розкриття злочинів проти миру й безпеки, тероризму, корупції, інших протиправних дій, які створюють загрозу життєво важливим інтересам держави). З'ясовано, що виконання наведених завдань здійснюється на підставі та відповідно до принципів діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони, якими варто вважати усталені, апробовані в розвинутих європейських демократіях фундаментальні положення, якими мають керуватися органи Національної поліції для збереження наявних стандартів життя, демократичних прав і свобод людини та громадянина тощо. Виокремлено такі принципи діяльності Національної поліції як суб'єкта

сектору безпеки й оборони: верховенства права; законності; дотримання прав і свобод людини; поваги до гідності; підзвітності та прозорості в роботі; політичної нейтральності та деполітизації; тісної співпраці з населенням і місцевими громадами; безперервності.

4. Доведено, що правовими засадами діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони є система нормативно-правових актів (законодавче поле), які визначають юридичні підстави, порядок, межі та ключові орієнтири з урахуванням яких відбувається здійснення функціонування сектору національної безпеки в особі Національної поліції та виконання нею свого призначення. Серед правових засад діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони розглянуто: Конституцію України, чинні міжнародні договори України, базові та спеціальні закони, кодифіковані акти, акти Президента України та Кабінету Міністрів України, акти Міністерства внутрішніх справ і Національної поліції України. На підставі аналізу правових засад діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони констатовано потребу в системному вдосконаленні законодавства з питань національної безпеки.

5. Визначено, що адміністративно-правовим статусом Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони є врегульоване адміністративно-правовими нормами юридичне становище Національної поліції в системі органів забезпечення національної безпеки, яке визначається її соціальним призначенням, межами й основними векторами діяльності, а також відповідними повноваженнями, якими вона послуговується в процесі охорони правопорядку, забезпечення прав і свобод громадян та безпеки в суспільстві. Структуру адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони запропоновано визначити як внутрішню будову та чіткий порядок розташування відповідних його елементів, що забезпечують збереження основних властивостей під час різних внутрішніх і зовнішніх змін. З'ясовано, що структурними елементами адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони є: 1) компетенція та повноваження (права й обов'язки); 2) завдання, функції та принципи діяльності; 3) відповідальність, правові й соціальні гарантії діяльності.

6. Обґрунтовано, що забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони органами та підрозділами Національної поліції – це законодавчо встановлений комплекс заходів правового, організаційного та фінансового характеру, який спрямований на виконання завдань і функцій щодо захисту державного суверенітету, територіальної цілісності й демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру органами та підрозділами Національної поліції. Напрямами забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони органами та підрозділами Національної поліції визнано систему пріоритетних завдань і функцій Національної поліції у сфері охорони національної безпеки. З'ясовано, що основні напрями забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони органами та підрозділами

Національної поліції базуються на відповідних завданнях вказаного сектору. На підставі зазначеного вище виокремлено такі напрями забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони органами та підрозділами Національної поліції: боротьба з організованою злочинністю та протидія корупції; боротьба з тероризмом; протидія незаконній міграції і торгівлі людьми; протидія наркоманії, алкоголізму й дитячій безпритульності; забезпечення територіальної безпеки.

7. Встановлено, що сутність адміністративно-правових інструментів діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони тісно пов'язана з адміністративно-правовими формами цієї діяльності, сутність яких визначена як сукупність прийомів і засобів впливу, які реалізуються в межах вітчизняної правової системи органами та підрозділами Національної поліції задля забезпечення національної безпеки України, шляхом ефективного та оптимального забезпечення сектору безпеки й оборони, а також створення достатніх умов для вдосконалення зазначеного сектору. На основі проведеного аналізу адміністративно-правовими інструментами діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони запропоновано розуміти комплекс взаємопов'язаних прийомів та засобів, що застосовуються органами та підрозділами Національної поліції для регулювання суспільних відносин у секторі безпеки й оборони. З'ясовано, що інструменти діяльності Національної поліції як суб'єкта вказаного сектору мають відповідати низці загальних характеристик, зокрема бути універсальними, мати державно-владний, підзаконний та адміністративно-розпорядчий характер, що дозволить впливати на всі інститути й підгалузі адміністративного права. До адміністративно-правових інструментів діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони віднесено: видання нормативних та індивідуальних правових актів з питань забезпечення сектору безпеки й оборони; укладання адміністративно-правових договорів з питань сектору безпеки та оборони; учинення інших юридично значущих дій (створення актів-планів та актів-дій).

8. Зауважено, що взаємодія суб'єктів сектору безпеки й оборони – це цілеспрямована, узгоджена за часом і тривалістю дій спільна діяльність визначених Законом України «Про національну безпеку України» державних органів, що мають на меті виконання спільних завдань із забезпечення національної безпеки. На підставі цього тлумачення сформульовано визначення сутності взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони як закріпленої нормами адміністративного права, узгодженої за змістом, часом і межами територіального рівня діяльності відповідних сил сектору безпеки, об'єднаних спільною метою та спрямованістю на захищеність життєво важливих для суспільства й особи інтересів, прав і свобод людини та громадянина, забезпечення яких є пріоритетним завданням діяльності сил безпеки. Окремими видами взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони є внутрішньосистемна, зовнішньосистемна та особлива взаємодія. Виокремлено такі форми взаємодії Національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки й оборони: видання управлінських актів;

здійснення юридично значущих управлінських дій; укладання адміністративно-правових договорів; проведення матеріально-технічних операцій; здійснення організаційних заходів наукового, методичного, аналітичного, інформаційного характеру тощо.

9. Визначено, що громадським контролем за діяльністю Національної поліції як суб'єкту сектора безпеки й оборони слід вважати регламентовану нормативно-правовими актами діяльність окремих громадян або їх об'єднань, що здійснюється ними безпосередньо або через уповноважених законодавством суб'єктів шляхом спостереження, виявлення та фіксації недоліків у функціонуванні Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони задля недопущення, попередження та припинення порушення режиму законності. Окремими процедурами здійснення громадського контролю за діяльністю Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони визнано: безпосереднє звернення окремих громадян або їх об'єднань до Національної поліції (окремих підрозділів або посадових осіб); звернення громадян або їхніх об'єднань до місцевих депутатів або Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини задля ініціювання діяльності останніх, спрямовану на виявлення та припинення порушень у діяльності Національної поліції як суб'єкта сектора безпеки й оборони; участь у розробленні нормативно-правових актів, що стосуються діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони; здійснення досліджень з питань діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони; проведення громадської експертизи проєктів відповідних актів, що стосуються діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони; участь в обговоренні питань діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони; висвітлення в ЗМІ інформації стосовно діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони тощо.

10. Констатовано наявність значної кількості нормативно-правових актів, які в сукупності становлять адміністративне законодавство, що регламентує діяльність Національної поліції України як суб'єкта сектору безпеки й оборони. На підставі аналізу основних з таких актів встановлено, що зазначене законодавство потребує оптимізації в частині вдосконалення діяльності Національної поліції України як суб'єкта сектору безпеки й оборони. Передусім слід належним чином визначити правовий статус вказаного суб'єкта в положеннях законів України «Про національну безпеку України» та «Про Національну поліцію». Для підвищення ефективності здійснення громадського контролю за діяльністю Національної поліції України як суб'єкта сектору безпеки й оборони слід переглянути приписи, що встановлюють обмеження в цій сфері суспільних відносин.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Безега В. В. До характеристики сектор безпеки і оборони як об'єкту адміністративно-правового регулювання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Вип. 50. Т. 4. С. 124–129. (Серія «Право»).
2. Безега В. В. До характеристики принципів діяльності Національної поліції України як суб'єкта сектору безпеки і оборони. *Visegrad journal on human rights*. 2019. № 6 (Vol. 1). P. 76–80.
3. Безега В. В. Поняття, види та форми взаємодії національної поліції з іншими суб'єктами сектору безпеки і оборони. *Порівняльно-аналітичне право*. 2019. № 6. С. 101–105.
4. Безега В. В. Загальна характеристика адміністративно-правового статусу національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4 (290). С. 99–103.
5. Безега В. В. Пріоритетні напрями забезпечення функціонування сектору безпеки і оборони органами і підрозділами Національної поліції. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 5 (291). С. 120–124.
6. Безега В. В. До проблеми визначення завдань діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і обороною. *Сучасне державотворення та правотворення: питання теорії та практики* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 9–10 груд. 2016 р.). Одеса : Причорномор. фундація права, 2016. С. 73–74.
7. Безега В. В. Верховенство права та законність як ключові принципи діяльності поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони. *Актуальні питання розвитку та взаємодії публічного та приватного права* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 17–18 берез. 2017 р.). Львів : Центр правн. ініціатив, 2017. С. 63–65.
8. Безега В. В. Щодо поняття громадського контролю за діяльністю національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони. *Актуальні питання та проблеми правового регулювання суспільних відносин* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 6–7 берез. 2020 р.). Дніпро : Прав. світ, 2020. С. 77–80.
9. Безега В. В. Основні форми здійснення громадського контролю за діяльністю національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони. *Право як ефективний суспільний регулятор* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 14–15 лют. 2020 р.). Львів : Центр правн. ініціатив, 2020. С. 45–47.

АНОТАЦІЯ

Безега В. В. Адміністративно-правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки і оборони. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. – Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2020.

У дисертації наведено теоретичне узагальнення та нове вирішення наукового завдання, яке полягає у визначенні сутності адміністративно-правових засад діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони та окресленні шляхів удосконалення адміністративного законодавства, норми якого регулюють правовідносини в цій сфері.

Визначено поняття та сутність сектору безпеки й оборони як об'єкта адміністративно-правового регулювання. Встановлено місце Національної поліції в системі суб'єктів сектору безпеки та оборони. Схарактеризовано завдання, принципи і правові засади діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони. Встановлено поняття та визначено структуру адміністративно-правового статусу Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони. Визначено основні напрями забезпечення функціонування сектору безпеки й оборони органами і підрозділами Національної поліції. Проаналізовано адміністративно-правові інструменти діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони, з'ясовано поняття, види та форми взаємодії її з іншими суб'єктами вказаного сектору. Встановлено поняття та процедури здійснення громадського контролю за діяльністю поліції в зазначеному контексті. Запропоновано можливі шляхи оптимізації адміністративного законодавства в частині вдосконалення діяльності Національної поліції як суб'єкта сектору безпеки й оборони.

Ключові слова: сектор безпеки й оборони, правове регулювання, Національна поліція, адміністративно-правові засади діяльності, суб'єкти сектору безпеки й оборони, забезпечення національної безпеки, громадський контроль, адміністративне законодавство.

АННОТАЦІЯ

Безега В. В. Административно-правовые основы деятельности Национальной полиции как субъекта сектора безопасности и обороны. – Квалификационный научный труд на правах рукописи.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.07 – административное право и процесс; финансовое право; информационное право. – Национальная академия внутренних дел, Киев, 2020.

В диссертации приводится теоретическое обобщение и новое решение научной задачи, которая заключается в определении сущности и особенностей административно-правовых основ деятельности Национальной полиции как субъекта сектора безопасности и обороны и определение путей совершенствования административного законодательства, нормы которого регулируют правоотношения в этой сфере.

Исследовано понятие и сущность сектора безопасности и обороны как объекта административно-правового регулирования. Установлено место Национальной полиции в системе субъектов сектора безопасности и обороны. Охарактеризованы задачи и принципы деятельности Национальной полиции как субъекта сектора безопасности и обороны. Предложено авторское определение принципов деятельности Национальной полиции как субъекта сектора безопасности и обороны, названы и изучены сущность каждого из таких принципов. Предоставлено авторское видение сущности административно-правового статуса Национальной полиции как субъекта сектора безопасности и обороны. Осуществлен подробный анализ административно-правовых инструментов деятельности Национальной полиции как субъекта сектора безопасности и обороны. Установлены основные направления обеспечения функционирования сектора безопасности и обороны органами и подразделениями Национальной полиции. На основании рассмотрения отдельных аспектов деятельности Национальной полиции как субъекта сектора безопасности и обороны сформировано авторское определение сущности взаимодействия данного органа с другими субъектами указанного сектора, а также определены виды и формы такого взаимодействия. Обосновано, что общественный контроль над деятельностью Национальной полиции как субъекта сектора безопасности и обороны осуществляется общественностью по многим направлениям, реализуемым в рамках соответствующих процедур. Названы и проанализированы основные критерии, отличающие общественный контроль от похожих по своей сути направлений деятельности. При этом установлено, что категория «общественный» указывает на субъект осуществления контроля – общественность, что служит главным критерием разграничения данного вида контрольной деятельности от других видов контроля. Предложены возможные пути развития административного законодательства в части совершенствования деятельности Национальной полиции как субъекта сектора безопасности и обороны.

Ключевые слова: сектор безопасности и обороны, правовое регулирование, Национальная полиция, административно-правовые основы деятельности, субъекты сектора безопасности и обороны, обеспечения национальной безопасности, общественный контроль, административное законодательство.

SUMMARY

Bezheha V. V. Administrative and Legal Framework for the Activities of the National Police as a Subject of the Security and Defence Sector. – *Qualifying scientific work as a manuscript.*

Thesis on the degree of Candidate of Juridical Science, specialty 12.00.07 "Administrative Law and Process; Finance Law; Information Law". – National Academy of Internal Affairs, Kyiv, 2020.

The thesis provides a theoretical generalization and a new solution to the scientific problem, which is to determine the essence and features of the administrative and legal framework for the National Police as a subject of the security and defence sector and outline ways to improve administrative legislation, the provisions thereof regulate legal relations in this sector.

The concept and essence of the security and defence sector as an object of administrative and legal regulation are defined. The place of the National Police in the system of subjects of the security and defence sector has been established. The objectives and principles of the National Police as a subject of the security and defence sector are described. The legal framework for the activities of the National Police as a subject of the security and defence sector is outlined. The concept and structure of the administrative and legal status of the National Police as a subject of the security and defence sector are established. The main areas of ensuring the security and defence sector performance by the bodies and subdivisions of the National Police are identified. The administrative and legal instruments of the National Police as a subject of the security and defence sector are described. The concepts, types and forms of interaction of the National Police with other subjects of the security and defence sector are clarified. The concept and procedures for public control over the activities of the National Police as a subject of the security and defence sector are established. Possible ways to develop administrative legislation in terms of improving the activities of the National Police as a subject of the security and defence sector are suggested.

Key words: security and defence sector, legal regulation, National Police, administrative and legal framework for activities, subjects of the security and defence sector, ensuring national security, public control, administrative legislation.